

Sivistävää Keskustelua 4.9.2024

Aihe: **Raha ei tuo onnea**

Syksyn ensimmäisessä saatiin pienessäkin ryhmässä ääniä puolesta ja vastaan. Hyvä niin!

Rahasta

”Ota samantien yksi sana välistä pois...”

”Raha tuo onnea!”

”Mitä on onni?”

”Sanonta vaikuttaa olevan isku kapitalistin sydämeen. Raha noussut jumalan tilalle. Elämän päämäärä. Moni elää tässä harhakuvitelmassa.”

”Toisaalta meillä toimeentulo on taattu. Muualla pienikin raha tuo leivän ja onnen pöytään.”

”Jos raha on sovittu tavoittelemisen arvoiseksi, voisiko sopia muuten?”

”Voisi!”

”Miten?”

”Raha hyödyttää itsessään. Arvon näyttäjä. Ilkikurinen, salakavala *{insidious}*, koska sillä saa mitä tahansa. Se muuntuu pääarvoksi.”

”Voi sitten joutua ryöstetyksi.”

”Esimerkiksi lapiokasaa ei arvosteta, vaikka niillä on suoraa käyttöarvoa. Omanlainen mahdollistaja.”

”Istuin kahvilassa, kerroin ystävälle tästä. Omaa kokemusta oli: ei tuonut onnea. Ei tosin ehtinyt avata tarkemmin, kun oli menossa omenapiirakkaa tekemään.”

”Omenapiirakka tuo onnea?!”

”Sen verran kerron yleistä taustaa, että ei pitänyt Yhdysvalloista, matkusti Italiaan ja rakastui siellä Arizonalaiseen.”

”Ei varmaan kamala kohtalo.”

”Arizona on kamala.”

”No, nyt on omaa kokemusta!”

”Aavikkoa, kuumaa, rotusyrjintää *{racism}* ...”

”Missä osavaltiossa Yhdysvalloissa ei ole rotusyrjintää?”

”Siellä on enemmän.”

Riistosta

”Raha länsimaissa käytettynä voi tuoda epäonnea muualle: riistoa yms.”

”Voi tuoda lähellekin. Kun saa arpajaisvoiton, alkaa sataa kerjuukirjeitä. Iso voitto ehkä helpompi, kun voi nostaa vähän kerrallaan?”

”Pieni voitto pitäisi heti sijoittaa oikein. Ison voisi hajauttaa.”

”Vai onko niin, että vähän rahaa on huono ja paljonkin on huono?”

”Ei voi tehdä paljonkin niin pelkästään hyvää kuitenkaan.”

”Kyllä voi tehdä.”

”Mutta tehdäänkö?”

”Ei ehkä niin paljon enää, mutta maailmanlaajuisesti esim. Kiina upottaa miljardeja Afrikkaan raaka-aineita vastaan.”

”Tästä juuri asiaohjelma yllä: Kongossa kyläläiset potkittu kuuseen, luonto pilattu. Kiinalaiset kieltäneet perinteisen louhimisen ja omineet alueen. Tapettu kongolaisia. Sama meininki kuin aikanaan. Hallinto ei kykene tekemään mitään.”

[Tästä ohjelmasta kysymys: <https://areena.yle.fi/1-64771776>

Ohjelman ensimmäiset virkkeet:

’Vihreä siirtymä on länsimäinen hanke. Sähköautot luotiin puhdistamaan ympäristöä länsimaissa, ei täällä.’]

”Suomessakin Australialainen yritys kartoittaa.”

”Meistä tulee kohta kongolaisia.”

”Kaverin mökin vieressä koeporauksia. Yhtiö todella epäilyttävä.”

”Kongossa istuvat aarrearkun päällä, mutta kansa pysynyt köyhänä.”

Kulutuksesta ja luovuudesta

”Juha Hurme tulee toimeen 1000€.”

”Kuka?”

”Teatteriohjaaja ja kirjailija.”

”Itsekin kulutan vähän. 1000€ kuulostaa isolta!”

”Riippuu asunnosta. Onko lapsilla kalliita harrastuksia?”

”Lapsille ei tarvitse sallia kalliita harrastuksia.”

”Sitten joutuvat koulussa syrjityiksi.”

”Hurmeellakaan ei liene kalliita harrastuksia.”

”Ei kalliis ole välttämättä huono asia. Riippuu siitä, tarvitseeko onnen syntyä hyödykkeistä?”

”Mut kun 200km/h Teslalla **on** onnen kokemus.”

”Oma kohtainen kokemus on, että onni tulee onnistumisista. Tekee ja osaa luovasti. Elämän riemun hienoimmat hetket, kun kirjoittaa jotain ja tulee uusia ajatuksia ja ajatukset yhdistyy. Jos ei toimi luovasti, alentuu katsojan osaan, tylpistyy, eikä ole enää oman elämänsä parrasvaloissa. Itseen halventava tapa elää. Näissä valtava ero.”

”Markkinoilla, kun näen tosi hienon jutun, en osta, koska kuvittelen väkertäväni itse saman moisen, mutta väkertämättä jää.”

”Ennen vanhaan löytyi kaikki tarpeellinen metsästä ja onni oli, kun löytyn jotain harvinaista. Nyt ostetaan pahan päivän varalle samasta syystä.”

”Kuka oikeasti ajattelee näin?”

”Minä!”

”Rahaa ollut jo pitkään, saattoi tulla jumalan tilalle ehkä jo aikaisemmin?”

”Mutta nyt varsinkin. Merkitys meidän itse rakentama ja siihen raha osuu sopivasti. Teollinen vallankumous muutti sen mitä kaikkea rahalla voi hankkia. Vaihanta onnistuu muutenkin. Sitten velka keksittiin ja...”

”Vastaväittäjä sanoo nyt näin: raha ei tuo onnea, mutta luo siitä niin täydellisen kaksoisolennon, että se ajaa saman asian.”

”No, ostetaan sitten vain kiiltäviä uusia asioita.”

”Se luovuuskin voi kadota. Hetkellinen onnen tunne katoaa aina ja vielä nopeasti.”

Turvallisuudesta

”Auttaa yllättävän paljon, raha. Turvallisuuden tunne sairauden, työttömyyden varalle.”

”Saa myös kokemuksia. Luovuuskin vaatii välineitä.”

”Saa muutakin kuin krääsää. Ei voida irroittaa enää rahaa elämästä.”

”Raha tuo onnea, koska muuten tässä yhteiskunnassa ei pärjää. Nyt ei ole itsellä paljon rahaa, kohta ehkä koditon, joten onneen tarvitaan jokin perusmäärä.”

”Jos ihannoit rikkautta, kokee olevansa köyhä. Jos ihannoit kauneutta, kokee olevansa ruma.”

”Tätini kokee olevansa köyhä, vaikka on varakas.”

”Sitä voi aina saada lisää oravan pyörässä.”

”Rahan tekemisestäkin voi saada hyvän olon ja onnen.”

”Aivot ei salli loputonta onnen oloa. Vain uskonnolliset kokemukset tai rakkaus omaan lapseen pitkäaikaisia.”

”Rakkaus puolisoon tuppaa loppumaan.”

”Ei ole loputtomaan hurmostilaan avaimia. Vaikea saavuttaa tai ylläpitää. Lapsetkin tekee ikäviä tihutöitä.”

”Rämpiessä kotiin kuraisena, kun lopulta pääsee sisälle ja saunaan niin, sitten on onni saavutettu.”

”Ja sen takia näin pitää tehdä joka viikonloppu?”

”Kun räntäsade tulee, pitää heti mennä sekaan!”

”Ei pidä keskittyä tavaraan. Kun turvallisuus saavutettu, rahalla tai ilman voin olla onnellinen.”

”Onko sama asia onni ja turvallisuus?”

”Ehkä onnellisuuden pohja. Pitää rakentaa jotain siihen päälle.”

”Metsästäjäkeräilijöistä lähtien näin. Silloin tehtiin kuitenkin yhdessä ja käytännössä. Tästä lipsuttu paljon. Ripustettu rahan verkon varaan.”

”Takaisin maatilalle siis.”

”Eiku metsään!”

”Sama perimä vieläkin. Jokainen keräilee jotain.”

”Vaikka rahaa!”

”Jotain keräilee, vaikka pullon korkkeja. Onni on, kun löytää jonkin uuden näköisen.”

”Todellakin!”

Välihuomautus

”Onko nuo makeat aurinkolasit tuonut onnen hetkiä?”

”On tosiaan tuonut!”

”Hyvä!”

”Pitää mennä viimeistä aurinkoista päivää paistattelemaan.”

”Ei ole ehkä viimeinen vielä. Kuuma kesä jatkuu.”

”Turhankin pitkään!”

Velasta

”Sitten takaisin velkaan, jota äsken sivutin. Suurin osa rahasta on velkaa pankista toiseen. En tiedä miten se kokonaisuus toimii, mutta jotenkin raha kasvaa siellä. Epämääräinen olemus *{presence}* kaiken taustalla. Taloustieteilijätäkään eivät ymmärrä, vaikka ovat kasti jonka tehtävä olisi ymmärtää!”

”Monopoli on hieno peli.”

”Siinä oli alunperin kahdet säännöt. Toiset säännöt perustui jakamiseen ja yhteistyöhön. Suunnittelijan näkemys oli, että kun ihmiset pelaa molemmilla säännöillä, he tajuvat miten talouden tulisi oikeasti pyöriä.”

[Lisätietoa: <https://www.bbc.com/worklife/article/20170728-monopoly-was-invented-to-dem>]

”Eipä ole toisia sääntöjä enää näkynyt.”

”Eräs nimeltä mainitsematon poliitikko sanoi, että pitäisi jakaa niukkuutta.”

”Oli aika, kun sairaalassa ei ollut maksuja. Oppikouluissa tosin lukukausimaksut aikanaan.”

”Nyt ei osaa edes lukea ja kirjoittaa, lapset.”

”Lapsien syy!”

”Kännyköiden syy!”

”Yhteiskunnan syy.”

[Tarkka syy ei tällä kertaa selvinnyt.]

”Raha keskittyy tietyille. Kansalaiset myydään mainostajille. Sitten mielenterveyshoitojonoon.”

”Tarvittaisiin rakennemuutos.”

”Tai lääketieteen tulisi keksiä pysyvä ratkaisu.”

”Sanotaan, että sotilaat oli masentuneita ja rikkinäisiä, mutta aikalaishaastattelujen perusteella selvisi, että moni onnistui käsittelemään rakentamalla uutta.”

”Riemuvoitto!”

”Aika syvältä kuitenkin, että joutuivat tappamaan paljon ihmisiä.”

”Joskus olen miettinyt, mitä olisi tapahtunut, jos kommunistit ei olisi taipunut yksinvaltiaan vallan alle. En itse tosin kaipaile sitä aikaa.”

Tavoitteista

”Kun on seppä ja tekee hyvää, työstä voi olla tyytyväinen. Ei voinut verrata maailman erikoisuuksiin ja rikkaiden juttuihin. Nyt verkko yhdistää tässäkin mielessä. Vaikeampi tietää mitä pitäisi tavoitella.”

”Mietittekö ikinä miten elämä pitäisi elää?”

”No joo!”

”Itse olen tämän yhden, tiedettävän, elämän aikana kokeillut elää monta elämää. Kokeilla monia asioita ja onnistua tai epäonnistua.”

”Jokainen elää joka tapauksessa monia vaiheita elämänsä aikana?!”

”Matkaillessa voi valita rannan, turistiryssän tai molemmat. Voi mennä huippuravintolaan tai kansan paikkaan.”

”Sano **rahvaaksi** vaan!”

Turku mainittu

”Kävin joskus Hunters’ Innissä ja siellä Fish and Chips oli todella hyvää.”

”Ei mikään huippuravintola, se.”

[Jostain ilmestyi illan ensimmäinen lainaus]

’Jos ei tunne elävänsä, on turha elää’

– James Bond –

”Joku sanoi aikaisemmin, että pitää **löytää** oma elämä. Silloin on elämäntapojen kuluttaja. Voi myös **rakentaa**, eli luovasti valita miten etenee.”

”Itsellä luovuuden tilassa ei koe mitään, kun vain keskittyy tekemään. Unohtaa itsensä ja tietoisuuden.”

”Minulla toisin päin. Tulee jokin tuntemus siitä, että on tehnyt jotain uutta ja ihmeellistä.”

”Ohjelmoidessa ei tule tuota. Toistaa sitä mitä on tehnyt jo monia kertoja aikaisemmin, mutta hieman eri paikassa ja muodossa.”

”Harvoin erityisen luovaa, kun tekee taas verkkosivua suuryritykselle.”

”Vain 10% työstä luovaa, muu toistamista.”

”Muusikkokin säätää laitteiden kanssa, vääntää nupeista. Luovuuden vastakohta.”

”Paras keskittyminen *{flow}* tuli, kun olin siivoajana. 5 tuntia meni hetkessä. Kaikessa työssä jotain luovaa.”

”Paitsi liukuhihna hommassa. Sitäkin olen tehnyt meni aina rikki välillä.”

”Ehkä rikkoivat tahallaan, että työntekijä ei nukahda?”

”Auri Kanasen siivousvinkit suosittuja syystäkin.”

Tositarina:

”Kun olin töissä kaupassa, paikalle tuli joskus virolainen kaveri. Kerran oli humassa, osti [jonkin tuotteen, mikä jäi kirjaamatta] ja antoi minulle saman tien kassalla lahjaksi.”

”Luova työ on yliarvostettua!”

Elämän menosta

[Jostain ilmestyi illan toinen lainaus]

”Kaikkeaa muuta paitsi puolikuollutta elämää!”

– Minna Canth –

Turku mainittu

”Daily Newsin eteen muodostuu aamulla jono. Kymmenkunta miestä. Heidän kohtaamispaikka. Kuukausiliitteessä samankaltaisista Helsingin mestoista juttu. Ei puolikuollutta.”

”No juuri puolikuollutta. Sama vanha tapa joka päivä.”

”Ei pidä ulkoisen perusteella päätellä vaan sisäisen kokemuksen.”

Turku mainittu

”Erääseen kulmaan kokoontui aikanaan vanhempaa väkeä juttelemaan ja oleskelemaan. Lähtivät siitä sitten kukakin omia menojaan mukaan.”

Turku mainittu

”Hannikaisen olutravintolassa poliisilaitosta vastapäätä on kirjallisuusiltoja. Juopot aluksi hilpeästi huuteli. Nykyään rauhallista. Käydään läpi Turkulaisia kirjallijoita. Mielenkiintoisia juttuja.”

”Jokaisen pitää itse löytää se mikä kiinnostaa.”

”Siis rakentaa...”

”No pitää ensin löytää millä rakentaa.”

”Hyvä, tuo ratkaisi asian!”

”Ei mene hyvin, jos puolikuolleessa mielentilassa elää. Pitää jäädä aikaa pohdiskelulle.”

”Ei siis mielen tyhjentämistä, meditointia?”

”Sillä on kaksi merkitystä. Toinen tiedon työstämistä.”

”Ongelmien ratkaisu on tärkeää, miten sen ikinä tekeekään.”

”Tein taideteoksen, jossa palapelin paloista tehty kaksi eri rakennelmaa. Oli vaan pakko tehdä. Sisäinen pakko!”

”Itse on ainut tuomari, joka voi päättää oman suunnan.”

”Ja sitten on ympäristö, suuntaukset, tavat, aika ja paikka ja...”

”Sanat voi tulkita monella tavalla: Pakko, pitää, velvollisuus, tahtoa.”

”Hyi, velvollisuus!”

[Ja vielä ilmestyi illan kolmas lainaus]

”En tiedä minne olen menossa, mutta olen jo matkalla sinne.”

– Voltaire –

”Taiteilija pakahtuu velvollisuuden tunnosta tuoda ajatus tähän maailmaan.”

”Ei kai velvollisuuden sentään!”

”Pakottavaa velvollisuuden tuntoa vähentää se, että se oma taiteellinen ilmentymä on vain yksi mahdollinen muiden joukossa ei mikään taivaallinen tuote.”

”Nyt puhuu ohjelmoida, ei taiteilija.”

”Minussa on muitakin puolia!”

”Pitää tosiaan ottaa ne muut puolet huomioon.”

”Sitten viimeinen sana vähän puhuneelta:”

”Raha tuo sittenkin onnea!”

[Enemmistö on puhunut]